

JÓD

MUDr. Michaela Králíková
Biochemický ústav LF MU
E-mail: mkralik@med.muni.cz

	I.A																VIII.A	
1	H 1	II.A															He 2	
2	Li 3	Be 4											III.A B 5	IV.A C 6	V.A N 7	VI.A O 8	VII.A F 9	Ne 10
3	Na 11	Mg 12	III.B	IV.B	V.B	VI.B	VII.B	VIII.B			IX.B	X.B	III.A Al 13	IV.A Si 14	V.A P 15	VI.A S 16	VII.A Cl 17	Ar 18
4	K 19	Ca 20	Sc 21	Ti 22	V 23	Cr 24	Mn 25	Fe 26	Co 27	Ni 28	Cu 29	Zn 30	Ga 31	Ge 32	As 33	Se 34	Br 35	Kr 36
5	Rb 37	Sr 38	Y 39	Zr 40	Nb 41	Mo 42	Tc 43	Ru 44	Rh 45	Pd 46	Ag 47	Cd 48	In 49	Sn 50	Sb 51	Te 52	I 53	Xe 54
6	Cs 55	Ba 56	La 57	Hf 72	Ta 73	W 74	Re 75	Os 76	Ir 77	Pt 78	Au 79	Hg 80	Tl 81	Pb 82	Bi 83	Po 84	At 85	Rn 86
7	Fr 87	Ra 88	Ac 89	Rf 104	Db 105	Sg 106	Bh 107	Hs 108	Mt 109	Uun 110	Uuu 111	Uub 112	Uut 113	Uuq 114	Uup 115	Uuh 116	Uus 117	Uuo 118

6	Ce 58	Pr 59	Nd 60	Pm 61	Sm 62	Eu 63	Gd 64	Tb 65	Dy 66	Ho 67	Er 68	Tm 69	Yb 70	Lu 71
7	Th 90	Pa 91	U 92	Np 93	Pu 94	Am 95	Cm 96	Bk 97	Cf 98	Es 99	Fm 100	Md 101	No 102	Lr 103

JÓD (Iodium) I

- $Z = 53$
- $Ar = 126,905$
- skupina VII. A
- $(Kr)4d^{10}5s^25p^5$
- ox. č. $-I, I, V, VII$
- černo-fialový halogen

Metabolismus a význam

- $I^- / S \approx 150 \mu\text{mol/l}$
- v organismu (dospělém) celkem 15 - 20 mg;
70 - 80 % ve štítné žláze
- příjem potravou a resorpce jako I^-
- z cirkulace vychytávány folikulárními buňkami štítné žlázy (akt. transport), oxidace na $I_2 \rightarrow$ syntéza T_4 a T_3

Příjem potravinou

- **DDD (dosp.) = 150 - 300 $\mu\text{g}/\text{d}$**
- **hlavní zdroj = mořské produkty**

- **ČR ↓ jódu v půdě → v 50. letech 20. st. zavedeno jodování kuchyňské soli (20 - 35 mg jódu, tj. 33 - 60 mg KIO_3 / 1 kg soli), jodování kojenecké výživy apod.**

Obsah jódu v potravinách

Potravina	Obsah jódu ($\mu\text{g}/100\text{ g}$)	Potravina	Obsah jódu ($\mu\text{g}/100\text{ g}$)
Treska, makrela čerstvá, uzená	120 - 240	Zelí, brokolice	12 - 15
Sardinky v oleji, rybí filé mražené	20 - 30	Chléb	2 - 8
Treska n. rybí filé mražené	5 - 30	Brambory	0,5 - 4
Vepřová játra	14	Jablka	2
Vejsce	10	Rohlík obyčejný	2
Mléko, sýry	5 - 15	Vincentka	6,36 mg/l

Sláma 2008, doplněno

Vylučování jódu

- **67% močí**
- **zbytek žlučí** (nepolární metabolity)
- → **stanovení jodurie**
- **koncentrace jódu v ranní moči nebo vyloučené množství /den**
- **informuje o tom, zda je příjem jódu dostatečný**

Jodurie

	$\mu\text{g/l}$	$\mu\text{mol/l}$
Závažný nedostatek, poruchy vývoje	< 20	< 0,158
Mírný nedostatek	20 - 99	0,158 – 0,784
Norma	100 - 200	0,785 – 1,580
Nadbytečný příjem	> 200	> 1,580

- Léčba deficitu:

I^- (větš. KI) v dávce 100-150 $\mu\text{g/d}$

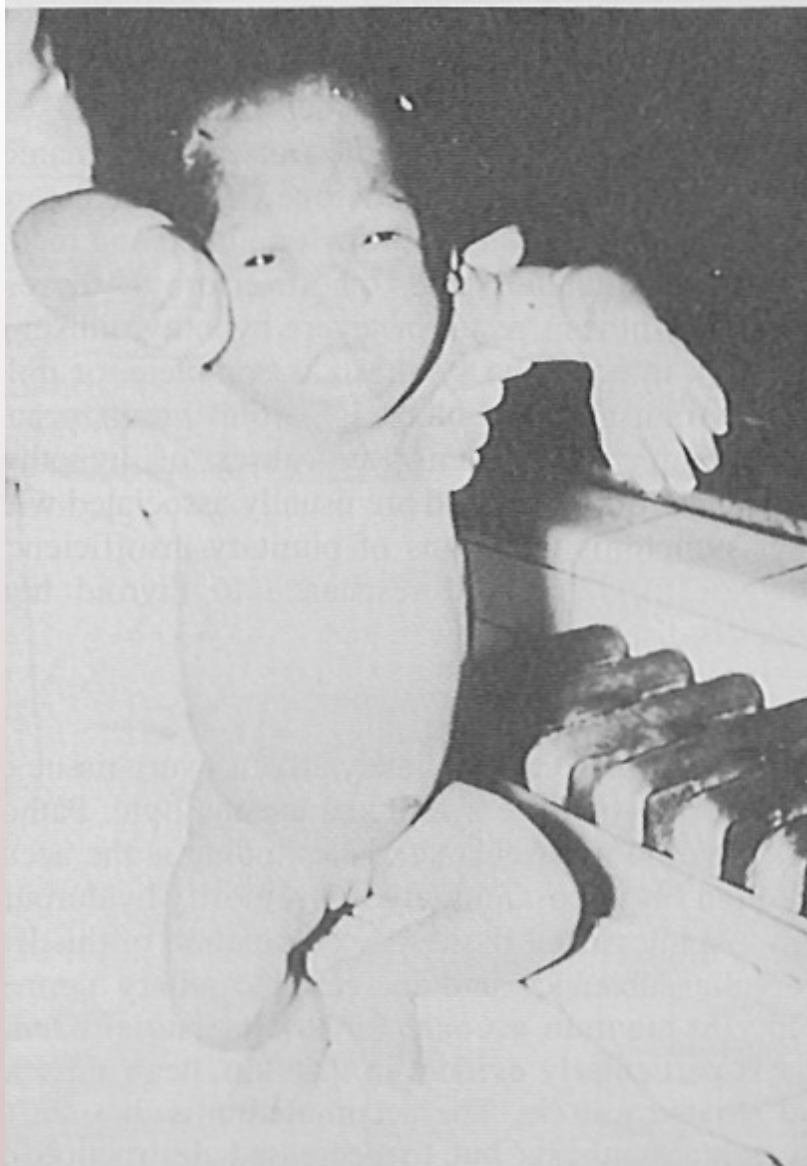

Deficit jódu

→ **hypothyreóza:**

- **vrozená** → novorozenecký screening
- **v dětství:**
  - kognitivní poruchy až utlumení somatického a sexuálního vývoje
  - struma
  - extrémní = **kretenismus**
- **v dospělosti:**
  - myxedém

Kretenismus

9měsíční dítě

- **vzhled tváře**
- **vystupující břicho**
- **svalová slabost**
(bez pomoci neschopné sedět)

Endemický kretenismus –

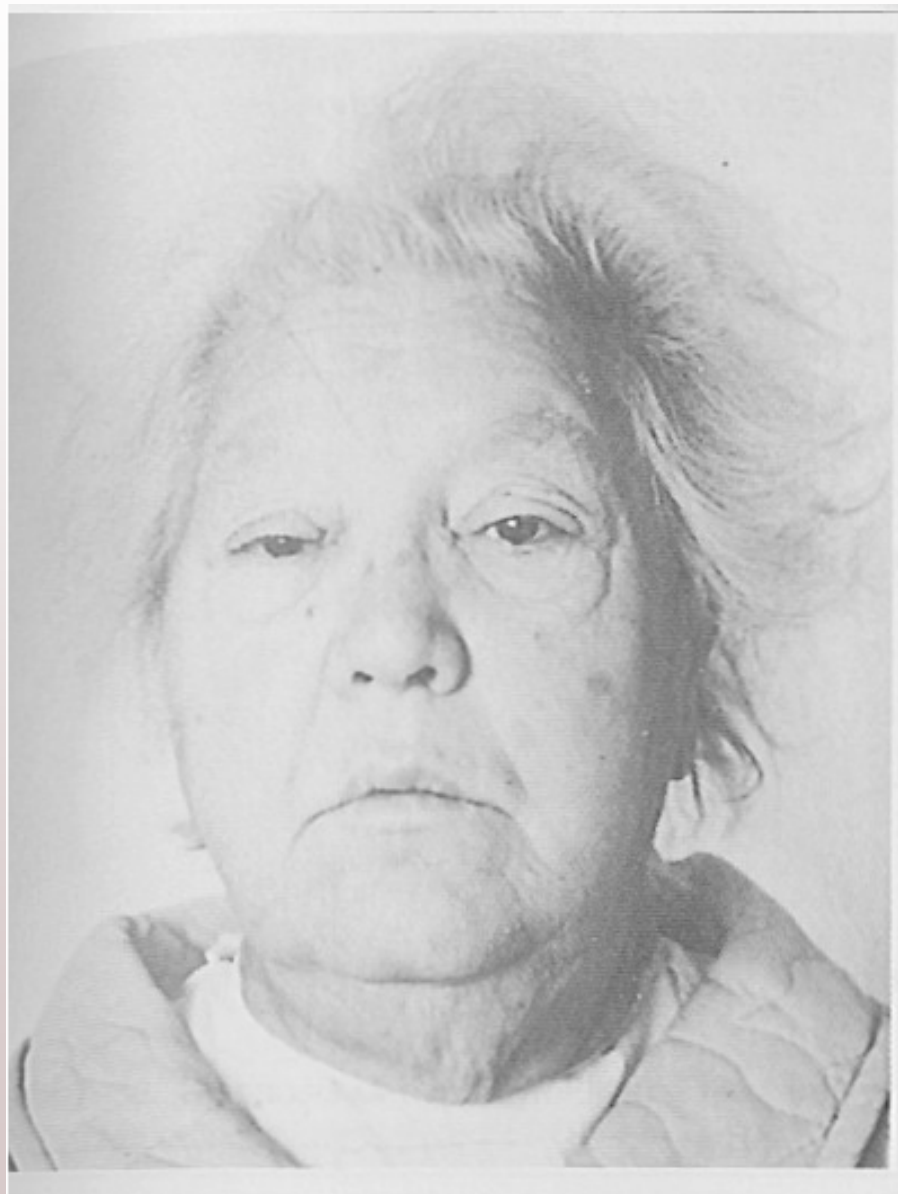
myxedematózní forma

- **typický vzhled**
- **závažná porucha psychosomatického vývoje**

(Valašsko, 30. léta 20. st.)

Hypotyreóza u dospělé (myxedém)

Klinicky:

- odulý vzhled tváří a víček
- prořídlý a těžko upravitelný účes
- tupý obličej
- apatický výraz

- chladná, drsná, suchá pokožka
- hrubý hlas
- hyporeflexie